

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola:	Střední škola obchodní, České Budějovice, Husova 9
Projekt MŠMT ČR:	EU PENÍZE ŠKOLÁM
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0536
Název projektu školy:	Výuka s ICT na SŠ obchodní České Budějovice
Šablona III/2:	Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo šablony:	VY_32_INOVACE_CJL_622
Předmět:	Český jazyk a literatura
Tematický okruh:	Komunikační a slohová výchova
Autor, spoluautor:	Mgr. Petra Lefanová
Název DUMu:	Slohotvorní činitelé
Pořadové číslo DUMu:	2
Stručná anotace:	Prezentace seznamuje žáky s pojmem slohotvorný činitel – subjektivní, objektivní. Žáci se seznámí s podmínkami ovlivňující jazykový projev.
Ročník:	1.
Obor vzdělání:	63-41-M/01 Ekonomika a podnikání, 65-42-M/02 Cestovní ruch, 66-41-L/01 Obchodník
Metodický pokyn:	Prezentace slouží jako doplněk pro výklad učitele. Otázky mohou žáci zpracovat písemně, případně mohou sloužit jako kontrolní test.
Výsledky vzdělávání:	Žák chápe pojmy subjektivní a objektivní slohotvorný činitel. Umí vyjmenovat vybrané okolnosti, které ovlivňují jazykový projev.
Vytvořeno dne:	2. 8. 2013
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora.	

SLOHOTVORNÍ ČINITELE

klíčové pojmy

Slohotvorní činitelé – co to vlastně znamená?

- **souhrn podmínek** (okolností) v určité a jedinečné **komunikační situaci** (projev vzniká za určitých podmínkách)

někdo

někoho

někde

o něčem

se záměrem (cílem)

pomocí výrazových prostředků

informuje

Slohotvorní činitelé

Úkol – čas k přemýšlení

- sepište podmínky, které ovlivňují jazykový projev
- rozdělte je do dvou skupin – podmínky, které jsou závislé na konkrétním autorovi = **subjektivní** a dále podmínky, které plynou z prostředí a také tím, čím je autor obklopen = **objektivní**

Subjektivní činitelé

- jsou podmíněni osobností autora
- pohlaví
- věk
- všeobecné vzdělání, odbornost
- povahové rysy
- jazykové dovednosti – slovní zásoba, pohotovost ve vyjadřování
- zájmy
- stanovisko autora k textu (vážné, humorné, ironické)

Objektivní činitele

- funkce projevu – estetická, přesvědčovací, informační, poučná...
- projevy připravené x částečně připravené x nepřipravené
- prostředí – veřejné x neveřejné
- druh projevu – monolog x dialog
- forma projevu – mluvená x psaná (tištěná)
- adresát – laik x odborník
- kontakt mezi autorem a adresátem – přímý nebo zprostředkovaný kontakt

Úkol

Sepište rozdíly mezi **dialogem** a **monologem**. Čím se od sebe liší?

-

-

-

-

-

-

Úkol

- Sepište rozdíly mezi **projevy mluvenými a psanými**. Čím se od sebe liší? Pokud nevíte, nabízím malou nápovědu:
 - - situační zapojení
 - - neurčitost
 - - uspořádanost, členitost
 - - syntax
 - - konkrétnost, emocionalita
 - - dialogičnost / monologičnost
 - - opravy, opakování

Závěrečný malý test

1. Co nepatří mezi objektivní slohotvorné činitele?
a) funkce projevu b) situace a prostředí c) věk autora
2. Co nepatří mezi subjektivní slohotvorné činitele?
a) téma b) životní zkušenosti c) zaměstnání autora
3. Co nepatří ke znakům psaného projevu?
a) nevázanost na konkrétní situaci b) nepřipravenost
c) neplyne s časem
4. Jaké funkce mohou mít texty různého obsahu? Napište alespoň čtyři.

Zdroj

- SOCHROVÁ, Marie. *Český jazyk v kostce pro SŠ*. 2. vyd. Praha: Fragment, 2010. ISBN 978-80-253-0950-6.
- MUŽÍKOVÁ, Olga. *Odmaturuj z českého jazyka*. 2. vyd. Brno: DIDAKTIS spol. s r. o., 2002. ISBN 80-86285-36-7.
- HOFFMANNOVÁ, Jana, JEŽKOVÁ, Jaroslava, VAŇKOVÁ, Jana. *Komunikace a sloh: Učebnice českého jazyka pro střední školy*. 1. vyd. Plzeň: Fraus, 2009. ISBN 978-80-7238-780-9.
- obrázky ze sady klipartů -<http://www.pdclipart.org/index.php>